

۲. تداعی سازی یاد خدا

یکی از روش های فضا سازی توحیدی این است که ایمان و یاد خدا را با نمادها و کارهایی قرین کنیم. مثلاً وقتی موقع نماز خواندن یا قرآن خواندن عطر بزنیم، فرزندان ما هر وقت بوی عطر استشمام کنند یاد خدا و نماز می افتند، یا اگر هنگام بردن آن ها به مسجد یک شکلات یا شیرینی به آن ها دهیم، هر وقت شیرینی یا شکلاتی داشته باشند یاد مسجد و خدا می افتند.

همچنین پوشیدن لباس تمیز و شیک برای نماز می تواند تداعی ایجاد کند. امام مجتبی علیه السلام هنگامی که به نماز برمی خاست بهترین لباس های خود را می پوشید، پرسیدند: ای پسر رسول خدا! چرا در نماز بهترین و تمیزترین لباس خود را می پوشید؟ حضرت پاسخ داد: خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد و به همین جهت، من لباس زیبا برای راز و نیاز با پروردگارم می پوشم و پروردگارم دستور داده است که: زینت خود را به هنگام رفتن به مسجد بگیرید.^[۱] دوست دارم زیباترین لباسم را بپوشم.^[۲]

این رفتار تربیتی امام حسن علیه السلام نشان می دهد که باید فضای عبادت جذاب و دوست داشتنی بوده و برای کودکان و نوجوانان که ناظر آن هستند دلنشین و خوشایند باشد. آن حضرت به مربیان می آموزد که هنگام نیایش مذهبی باید آراسته بود و با چهره ای گشاده با فرزندان برخورد شود. تا آنان خاطرات خوشی از این لحظات معنوی داشته باشد.

۳. ایجاد فضای مهرآمیز و ایمن

یکی دیگر از مصادیق فضاسازی همین رابطه مهرآمیز میان والدین و معلّم و شاگرد است که به نوجوان کمک می‌کند تا در ذهنش محبتی برتر (محبت خدا به مخلوقات خود) شکل بگیرد. نوجوان به سبب پاکی درون، این توانایی را دارد که از محبت میان آدم‌ها پلی به محبتی برتر (محبت خدا به موجودات) بزند.

به همسرانی که روزگارشان با جرّ و بحث و دعوا می‌گذرد و از ابراز آشکار محبت به یکدیگر نزد فرزندان عار دارند، توصیه می‌شود اگر ابراز و اظهار محبت در کار نیست دست‌کم، از دعوای خانوادگی و بی‌احترامی‌های میان خود در برابر چشمان تصویربردار بچه‌ها خودداری نمایند که این بی‌مهری‌ها ضربه بسیار مهلکی به سرنوشت فرزندان می‌زند.

۴. محوریت خدا در برنامه‌ریزی زندگی

کی بخوریم؟ کی بخوابیم؟ کی مسافرت برویم؟ در مسافرت کی توقف کنیم و کی حرکت کنیم؟ اگر بر محوریت گفتگو با خدا (نماز) باشد، به تدریج حضور خدا در زندگی کودک و نوجوان شکل می‌گیرد. اگر کودک ببیند، پدر همیشه قرارها، خریدها و کارهایش را به بعد از نماز واگذار می‌کند، یک نکته توحیدی در ضمیر این فرزند شکل می‌گیرد. آنچه در ذهن این کودک نقش می‌بندد این است که خدا در زندگی پدرم اولویت اول است نه دو، سه و چهار! این گونه صحنه‌ها برای کودکان از ده‌ها گفتگو و نصیحت مؤثرتر است.

۵. اختصاص محل ویژه جهت اقامه نماز

ایجاد مصلی در خانه، نوعی یادآوری برای یاد خدا و اقامه نماز اول وقت است، مخصوصاً اگر ایجاد آن با سلیقه و زیبایی همراه باشد. این اقدام در سیره پیشوایان دینی نیز پیاده شده است. نقل است حضرت امیر علیه السلام در خانه خویش، مکانی ویژه عبادت و نماز اختصاص داده بود و هر از چند وقتی یکی از فرزندان را به آنجا می‌برد تا در فضای او قرار بگیرد.^[۱]